

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «БОБРИНЕЦЬКИЙ АГРАРНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМ.В.ПОРИКА
БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія та культура України

галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
спеціальність	201 Агрономія
кваліфікація	фаховий молодший бакалавр з агрономії
відділення	Виробництво і переробка продукції рослинництва

2024-2025 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культура України» для здобувачів фахової передвищої освіти за спеціальністю 201 Агронія кваліфікації фаховий молодший бакалавр з агронією.

Укладач В. О. Щіченко, викладач суспільствознавчих дисциплін вищої категорії – Бобринець, ВСП «Бобринецький АФК ім. В. Порика БНАУ», 2024. – 23 с.

Робочу програму схвалено на засіданні циклової комісії загальноосвітніх дисциплін протокол № 1 від 29.08.2024

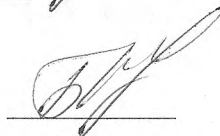
Голова циклової комісії

Наталія БІБІК

Схвалено методичною радою ВСП «Бобринецький АФК ім. В. Порика БНАУ» Протокол № 1 від 10.09.2024р

Голова методичної ради

Тетяна БОНДАРЄВСЬКА

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	3
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	4
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	4
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	8
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	11
6.1. Лекції	11
6.2. Самостійна робота	11
6.3. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань	18
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	21
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	21
9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	22
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	22
11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	23

1. Опис навчальної дисципліни

Згідно з навчальним планом на 2024–2025 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Історія та культура України» для денної форми навчання виділено всього 150 академічних годин (5 кредитів ECTS), у т.ч. аудиторних (лекції) – 100 годин, самостійна робота здобувачів вищої освіти – 50 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство Напрямок підготовки 201 «Агрономія»	Вільного вибору здобувачів	
Модулів – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Фаховий молодший бакалавр з агрономії	Рік підготовки	
Змістових модулів – 4		1-й	
		Семестр	
		1-й та 2-й	
Загальна кількість годин 150		Лекції	
		100 год	
		Практичні, семінарські	
Тижневих годин для денної форми навчання:		Самостійна робота	
аудиторних – 4		50 год	
самостійної роботи студента – 2	Індивідуальні завдання:		
	Вид контролю:		
	Залік		

Мета навчальної дисципліни – формувати у здобувачів вищої освіти систему знань про загальнолюдські цінності й національні пріоритети, закономірності культурного процесу, українську історію та культуру, як специфічний та унікальний феномен людства; розглядати історію та культуру в розвитку, єдності та суперечності різноманітних процесів і тенденцій, розкрити сутність і особливості української історії та культури як складової європейського культурного простору, визначити внесок національних досягнень у світову загальнолюдську скарбницю; розширити уявлення здобувачів вищої освіти про основні світоглядні системи

українського фольклору, про класифікацію жанрів української народної творчості.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Історія та культура України» базується на знаннях таких дисциплін, як «Всесвітня історія» та «Людина і суспільство», що вивчались в загальноосвітній школі, «Громадянська освіта», «Всесвітня історія», «Основи правознавства» що вивчаються на I курсі.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Символ результатів навчання за спеціальністю 201 «Агрономія» відповідно до освітньо-професійної програми	Результати навчання з дисципліни
РН 1	РН 1. Аналізувати основні етапи та закономірності історичного розвитку для формування громадянської позиції, формування національної гідності та патріотизму.
РН 2	РН 2. Знати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства; - загальні особливості історії України; - особливості розвитку політичного та культурного життя; - специфіку територіального та політичного устрою України.
РН 7	РН 7. Знати принципи пошуку та джерела інформації.

4. Програма навчальної дисципліни

Модуль I. Українські землі в давнину та в період середньовіччя

Змістовий модуль 1. Теоретичні проблеми дисципліни “ Історія та культура України ”.

Тема 1.1. Історія України та української культури як наука. Українські землі в давнину.

Предмет, завдання, методи та джерела вивчення історії України та української культури. Кіммерійці, скіфи, сармати. Античні міста-держави Північного Причорномор'я. Етногенез слов'ян. Передумови утворення східнослов'янської держави та теорії її походження.

Тема 1.2. Київська Русь. Литовсько-польська доба в українській історії (XIV - XVI ст.)

Передумови виникнення державності у східних слов'ян. Норманська та антинорманська теорії походження державності Київської Русі. Політичний устрій та соціальна організація Київської Русі. Соціально-економічний розвиток Київської Русі. Основні напрями зовнішньої політики Київської Русі. Прийняття християнства: причини, методи та наслідки. Експансія Великого князівства Литовського та Польського королівства на українські землі. Кревська унія 1385 р. Укладення Люблінської унії. Утворення Речі Посполитої. Політичне та соціально-економічне становище українських земель у складі Речі Посполитої (II половина XVI ст. – I половина XVII ст.).

Тема 1.3. Рання історія українського козацтва.

Зародження українського козацтва, його суспільно-політична та військова організація. Селянсько-козацькі повстання в Україні кінця XVI ст. – I третини XVII ст. Чинники, сутність і прояви національно-культурного піднесення в Україні наприкінці XVI – у перших десятиліттях XVII ст.

Модуль II. Україна XVII –XXI ст.

Змістовий модуль 2. Українське державотворення періоду нової історії.

Тема 2.1. Україна в складі Російської та Австрійської імперій (XIX ст.)

Політика гетьмана І. Мазепи. Північна війна та її вплив на Україну. Руйнування державних структур Гетьманщини та інтеграція українських земель до складу Російської імперії в XVIII ст. Три поділи Речі Посполитої та їх наслідки для українських земель. Політика гетьмана К. Розумовського. Функції Першої та Другої Малоросійських колегій. Причини ліквідації Запорізької Січі. Тотальне руйнування державних структур Гетьманщини та інтеграція українських земель до складу Російської імперії.

Тема 2.2. Україна на початку XX ст. Українська національна демократична революція 1917- 1920 рр.

Причини, основні завдання та особливості Лютневої (1917 р.) революції в Росії. Розстановка політичних сил в Україні. Центральна Рада: склад, програма та основні етапи діяльності. Причини громадянської війни в Україні, головні політичні сили та їхні військові можливості. Боротьба за

владу в Україні у 1918 р. Діяльність П. Скоропадського. Основні напрями внутрішньої та зовнішньої політики Директорії. Проголошення ЗУНР та її злука з УНР. Підсумки та наслідки громадянської війни в Україні.

Тема 2.3. Розвиток України в умовах утвердження тоталітарного режиму (1920-1939 рр.). Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)

Договори між СРСР та фашистською Німеччиною 1939 р. та возз'єднання західноукраїнських земель з УРСР. Напад Німеччини на СРСР та загарбання України. Окупаційний режим та Рух Опору в Україні в роки Великої Вітчизняної війни. Визволення України від фашистських окупантів. Наслідки для України другої світової війни.

Тема 2.4. Соціально-економічні та політичні процеси в Україні (друга половина 1940-х – 1980-х рр.).

Форми та значення повстанського руху проти сталінського режиму в Західній Україні впродовж 40-х – початку 50-х рр. Українське шістдесятництво та дисидентство. Політичне, економічне, соціальне та культурне життя українців впродовж правління М. Хрущова та Л. Брежнєва. Політичні, економічні та соціальні проблеми внутрішнього розвитку Української держави останнього десятиліття. Зміст протиріч між Україною та Російською Федерацією, що привели наші відносини до відкритого конфлікту.

Модуль III. Методологічні засади розуміння національної культури

Змістовий модуль 3. Культурологічний підхід до аналізу української стародавньої культури

Тема 3.1. Поняття, сутність і функції культури. Культура і суспільство.

Вивчення сутності та функціонування такого феномена, як культура. Сутність і національні особливості української культури. Закономірності культурно-історичного процесу. Предмет культурології, вивчення історії і сутності культури, закономірностей її розвитку в різноманітних виявах. Поняття і сутність культури. Діалектична єдність перервного і неперервного. Закон розвитку культури. Пізнавальна, прогностична, інформативна, інтегративна, світоглядна, комунікативна, регулятивна, ціннісно-орієнтаційна, освітньо-виховна функції культури.

Тема 3.2. Стародавня культура східних слов'ян.

Найдавніші археологічні культури на теренах України. Виникнення первісного мистецтва та його особливості. Трипільська культура та її роль в становленні української культури. Найдавніші протоміста Європи. Культури бронзового віку. Кіммерійці та скіфи на території України. Язичництво як світоглядна та культурна система. Стародавня культура східних слов'ян. Побут, звичаї, релігійні вірування. Основні етапи розвитку старослов'янської культури. Міфологія східнослов'янських племен. Мистецькі набутки слов'ян. Особливості писемності. Античні історики про слов'ян та їхню культуру.

Тема 3.3. Культура Київської Русі.

Становлення і розвиток державності. Розвиток міст. Прийняття християнства. Церква та її роль у культурному житті Київської Русі. Монастирі. Виникнення слов'янської писемності. Освіта. Кирило та Мефодій. Школи. Бібліотеки. Книжна справа. Найдавніші літописи. Культова та палацова архітектура. Софійський собор, Десятинна церква. Фрески та мозаїка. Внесок Ярослава Мудрого в розвиток культури. Пам'ятки літератури (“ Повчання дітям ” Володимира Мономаха, “ Слово о полку Ігоревім ”). Ткацтво, килимарство та вишивка. Соціальні світи Київської Русі. Вплив Київської Русі на розвиток культури сусідніх країн.

Тема 3.4. Культура Галицько-Волинського князівства та польсько-литовської доби.

Вплив культури Київської Русі на життя Литовського князівства. Поширення освіти серед населення. Перші слов'янські книгодрукарі (Ш. Фіоль, Вукович, Ф. Скорина, С. Дропан). Іван Федоров — український першодрукар (“ Апостол ”, Острозька Біблія та ін.). Церковно-літературні твори. Пересопницьке Євангеліє. Короткий Київський літопис. Розвиток науки, видання букварів, граматик.

Модуль IV. Формування нової соціокультурної дійсності та її риси

Змістовий модуль 4. Українська культура XVI-XX ст.

Тема 4.1. Розвиток та самобутні риси української культури козацької доби.

Братства та братські школи. Образотворче мистецтво, архітектура, музика. Особливості пісенно-поетичної творчості козацької доби. Народні думи, історичні пісні. Кобзарство. Розвиток театру і драматургії.

Реформування церкви та освіти, поширення гуманістичних ідей Ренесансу. Діяльність митрополита Петра Могили. Українське бароко, його національна специфіка. Народні думи та пісні про визвольну війну.

Тема 4.2. Національна культура XVIII ст. Основні напрями української культурної творчості в XIX ст.

Просвітительські ідеї в культурі України. Розвиток історичної науки та фольклорні дослідження. “Історія русів”. Поширення освіти, відкриття шкіл, народних училищ. Розвиток науки та філософської думки. Зв’язок народного та професійного мистецтва. Формування української класичної літератури. Творчість І. Котляревського, Т. Шевченка. Роль Харківського та Київського 13 університетів. Кирило-Мефодіївське товариство. Діяльність М. Костомарова та П. Куліша. Внесок М. Лисенка в розвиток української музики.

Тема 4.3. Українська культурна парадигма XX ст.

Передумови розвитку культури і мистецтва. Створення Української Академії наук. М. Грушевський, його громадська і наукова діяльність. Література і театр у нових умовах мистецького життя. Видання журналів (“Музагет”, “Мистецтво”, “Шляхи мистецтва”), збірників та альманахів (“Троно”, “Буяння” та ін.). Створення мистецьких спілок: “Плуг” (С. Пилипенко, А. Головка, П. Панч та ін.), “Гарт” (В. Еллан-Блакитний, В. Сосюра, П. Тичина, М. Хвильовий та ін.) і груп: футуристів (“Нова генерація”), неокласиків (М. Зеров, М. Рильський, П. Филипович, М. Драй-Хмара та ін.), символістів (“Біла студія”), конструктивістів (“Авангард”), пролетарських письменників (ВАПЛІТЕ). Досягнення в театральному мистецтві та кіно (Лесь Курбас, О. Довженко), театр “Березіль”, драматургія М. Куліша.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів, змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						заочна форма				
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі			
л		п	лаб	інд	с р	л		п	інд	с р	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Модуль І. Українські землі в давнину та в період середньовіччя											
Змістовий модуль 1. Теоретичні проблеми дисципліни “Історія та культура України”											
Тема 1.1. Історія України та української	10	6				4					

культури, як наука. Українські землі в давнину.											
Тема 1.2. Київська Русь. Литовсько-польська доба в українській історії (XIV - XVI ст.)	12	8				4					
Тема 1.3. Рання історія українського козацтва.	10	6				4					
Узагальнення. Тематичний контроль I модуля	2	2									
Разом – змістовий модуль 1	34	22				12					
Модуль II. Україна XVII –XXI ст.											
Змістовий модуль 2. Українське державотворення періоду нової історії											
Тема 2.1 Україна в складі Російської та Австрійської імперій (XIX ст.)	8	4				4					
Тема 2.2. Україна на початку XX ст. Українська національна демократична революція 1917-1920 рр.	12	8				4					
Тема 2.3 Розвиток України в умовах утвердження тоталітарного режиму (1920-1939 рр.). Україна в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)	12	8				4					
Тема 2.4 Соціально-економічні та політичні процеси в Україні (друга половина 1940-х – 1980-х рр.).	10	6				4					
Узагальнення. Семестрова контрольна робота	2	2									
Разом – змістовий модуль 2	44	28				16					
Модуль III. Методологічні засади розуміння національної культури											
Змістовий модуль 3. Культурологічний підхід до аналізу української стародавньої культури											

Тема 3.1. Поняття, сутність і функції культури. Культура і суспільство.	6	4				2					
Тема 3.2. Стародавня культура східних слов'ян.	10	8				2					
Тема 3.3. Культура Київської Русі.	10	6				4					
Тема 3.4. Культура Галицько-Волинського князівства та польсько-литовської доби.	8	6				2					
Узагальнення. Тематичний контроль III модуля	2	2									
Разом – змістовий модуль 3	36	26				10					
Модуль IV. Формування нової соціокультурної дійсності та її риси											
Змістовий модуль 4. Українська культура XVI-XX ст.											
Тема 4.1 Розвиток та самобутні риси української культури козацької доби.	10	6				4					
Тема 4.2. Національна культура XVIII ст. Основні напрями української культурної творчості в XIX ст.	12	8				4					
Тема 4.3. Українська культурна парадигма XX ст.	10	6				4					
Узагальнення. Тематичний контроль IV модуля	2	2									
Диференційований залік	2	2									
Разом – змістовий модуль 4	36	24				12					
Усього	150	100				50					

6. Зміст навчальної дисципліни

6.1. Лекції

№ п/п	Назва теми	К-сть год
1	Історія України та української культури як наука. Українські землі в давнину.	6
2	Київська Русь. Литовсько-польська доба в українській історії (XIV - XVI ст.)	8
3	Рання історія українського козацтва.	6
	Узагальнення. Тематичний контроль I модуля	2
4	Україна в складі Російської та Австрійської імперій (XIX ст.)	4
5	Україна на початку XX ст. Українська національна демократична революція 1917- 1920 рр.	8
6	Розвиток України в умовах утвердження тоталітарного режиму (1920-1939 рр.). Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)	8
7	Соціально-економічні та політичні процеси в Україні (друга половина 1940-х – 1980-х рр.).	6
	Узагальнення. Семестрова контрольна робота	2
8	Поняття, сутність і функції культури. Культура і суспільство.	4
9	Стародавня культура східних слов'ян.	8
10	Культура Київської Русі.	6
11	Культура Галицько-Волинського князівства та польсько-литовської доби.	6
	Узагальнення. Тематичний контроль III модуля	2
12	Розвиток та самобутні риси української культури козацької доби.	6
13	Національна культура XVIII ст. Основні напрями української культурної творчості в XIX ст.	8
14	Українська культурна парадигма XX ст.	6
	Узагальнення. Тематичний контроль IV модуля	2
	Диференційований залік	2
	Разом	100

6.2. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми та завдання для самостійного опрацювання	К-сть год
1	«Історія та культура України», як навчальна дисципліна в контексті сучасних цивілізаційних викликів	4

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поміркуйте, яким чином знання історії України допомагає розумінню самобутності української культури, й навпаки – як знання особливостей української культури допомагають розумінню нашої історії. 2. Поясніть, чому українцям впродовж усіх століть нашої історії доводилося виборювати право на розвиток національної культури? Чи змінився такий стан справ у сучасності? 3. Визначте зміст державницької та народницької концепції історії України, в чому суть переваг та недоліків кожної з них. 4. Назвіть основні періоди в історії України, згідно української народницької та згідно загальноєвропейської періодизації. Подумайте, в чому полягає зміст недосконалості формаційної періодизації історичного процесу. 5. Поясніть, чому в інтерпретації історичного минулого історики українські, російські та польські по багатьох питаннях не знаходять згоди. Які саме історичні події та процеси отримують різне трактування істориками різних національних історичних шкіл? 6. За довідковою літературою складіть перелік найважливіших іноземних джерел, з яких ми дізнаємося про давнє минуле України. 7. Визначте основні історичні події, що відбувалися на теренах сучасної України у I тис. до н. е. – першій половині I тис. н. е. 8. Розкажіть, що повідомляють письмові джерела про антів, венедів та склавинів. 9. З'ясуйте, що відомо про найдавнішу історію слов'ян, згідно свідчень Нестора-літописця. 	
2	<p style="text-align: center;">Київська Русь IX – XI ст. Руські землі в період феодалної роздробленості. Галицько-Волинська держава</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поясніть відмінності правління княгині Ольги в порівнянні із князями Ігорем та Святославом. 2. Визначте, чому правління князів Володимира та Ярослава називають zenітом могутності Київської Русі. 3. Розкажіть, що є найважливішими здобутками правління князя Ярослава, чому його називали Мудрим? 4. Назвіть умови, що привели до поступового занепаду держави Київська Русь. 5. З'ясуйте причини, які обумовили входження Русі в стан роздроблення та удільності. 6. Окресліть географічні межі історичної Волині та історичної Галичини. 7. З'ясуйте, чому історик М. Костомаров назвав Данила Галицького князем-лицарем. За яких обставин він став королем? 	4

	8. Назвіть причини припинення існування Галицько-Волинської держави.	
3	<p>Українські землі середини XIV – першої половини XVI ст. Україна у складі Речі Посполитої</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. З'ясуйте, чим відрізнялася “місійна роль” Великого князівства Литовського у збиранні земель Київської Русі від подібної політики Московського князівства? 2. Зробіть порівняльну характеристику становища українських земель у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої. 3. Визначте, що таке “волочна реформа” та якими були її наслідки. 4. Назвіть чинники, сутність і прояви національно-культурного піднесення в Україні наприкінці XVI – у перших десятиліттях XVII ст. 5. Визначте наслідки Люблінської унії для України. 6. Розкажіть про умови та причини виникнення козацтва в Україні. Визначте відмінності поміж городовим та запорозьким козацтвом. 7. Розкажіть про військові походи запорожців. 	4
4	<p>Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст. та її наслідки.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. З'ясуйте, які можна назвати очевидні успіхи та прорахунки Б. Хмельницького в його дипломатичних відносинах із сусідніми державами? 2. Визначте найвидатніші перемоги та найприкріші поразки козацтва в ході Національно-визвольної війни. 3. Назвіть зміст домовленостей з поляками, які підписувалися в ході війни. Чому вони не дотримувалися? 4. Визначте найголовніше значення Національно-визвольної війни в історії українського народу. 5. Розкажіть про дипломатичні відносини козаків в ході війни. 6. З'ясуйте обставини підписання союзу з Московським царством. Наскільки він себе виправдав, чи ні. 	4
5	<p>Українська держава другої половини XVII - XVIII ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте політику І. Виговського та поясніть чому він намагався примиритися із Польщею та розв'язав війну з Московією. 2. Назвіть головні прорахунки в політиці гетьмана Юрія Хмельницького. 3. Розкажіть про внутрішні та зовнішні причини поділу України на Ліво- та Правобережну в другій половині XVII ст. 4. Розкрийте зміст драматичності гетьманування Петра Дорошенка. 	2

	<p>5. Розкрийте причини, що спонукали гетьмана І. Мазепу таємно виступити проти царя Петра І.</p> <p>6. Визначте головні ідеї конституції П. Орлика та дайте їм оцінку з огляду на час та умови їхньої появи.</p> <p>7. Розкажіть про зміст та значення гайдамацьких рухів в Українському Правобережжі XVIII ст.</p> <p>8. Назвіть причини, зміст та наслідки для України трьох поділів Речі Посполитої.</p>	
6	<p align="center">Україна у XIX ст.: формування ідеології модерного громадянського змісту</p> <p>1. Зробіть порівняльну характеристику становища українців в складі Російської та Австрійської імперій на середину XIX ст.</p> <p>2. З'ясуйте чому під кінець XIX ст. Галичину називали “українським П’ємонт”?</p> <p>3. Розкажіть про діяльність Кирило-Мефодіївського братства.</p> <p>4. Розкажіть про зміст балагульського та хлопоманського руху в Україні XIX ст.</p> <p>5. Визначте роль Михайла Драгоманова в історії становлення політичної думки в Україні.</p> <p>6. Поясніть причини антиукраїнських указів Російської імперії.</p> <p>7. Назвіть якими особливими рисами характеризується розвиток капіталізму в Україні наприкінці XIX – початку XX ст.</p>	2
7	<p align="center">Україна періоду відродження національної державності початку XX ст. Радянська та Західна Україна у 20-х–30-х роках</p> <p>1. Розкажіть про історичні умови та політичні принципи за яких створювалася Центральна Рада.</p> <p>2. Зробіть порівняльну характеристику державотворчої діяльності Центральної Ради та гетьмана П. Скоропадського.</p> <p>3. З’ясуйте особливості ведення громадянської війни в Україні, визначте роль зовнішнього чинника в її розв’язанні.</p> <p>4. Поясніть, чому в боротьбі за владу в Україні найсильнішими виявилися позиції в більшовиків.</p> <p>5. Визначте причини, які спонукали більшовиків запровадити політику українізації у 20-х рр., а також поясніть чому її було розгромлено у 30-х рр.</p> <p>6. Назвіть політичну мету проведення індустріалізації та колективізації в СРСР.</p> <p>7. Визначте, що спонукала до радикалізації настроїв українців Західної України у 20-х – 30-х рр.</p> <p>8. Порівняйте політичні умови, які були встановлені Польщею та Чехословаччиною на західноукраїнських землях.</p> <p>9. Зробіть аналіз обставин за яких українцям Закарпаття</p>	4

	вдалося проголосити незалежну державу Карпатську Україну. 10. Розкажіть про роль Пакту Ріббентропа – Молотова у розв’язанні Другої світової війни.	
8	<p align="center">Україна в роки Другої світової війни та повоєнних десятиліть Відродження та утвердження Української державної незалежності</p> <ol style="list-style-type: none"> Зробіть аналіз політики радянської влади на Західних українських землях з вересня 1939 до червня 1941 р. З’ясуйте, причини, що обумовили повний провал радянського керівництва в налагодженні впродовж 1941-1942 рр. оборони німецьким загарбникам. Визначте масштаби, спрямування, форми та значення повстанського руху проти сталінського режиму в Західній Україні впродовж 40-х – початку 50-х рр. З’ясуйте, яке відношення має українське шістдесятництво та дисидентство до появи самостійної Української держави. Розкрийте зміст, якими рисами характеризувалося політичне, економічне, соціальне та культурне життя українців впродовж правління М. Хрущова та Л. Брежнєва. Поясніть, чому 70-ті – початок 80-х рр. радянської історії називають «застоем». Поясніть, що привело до краху політики Перебудови та розвалу СРСР. З’ясуйте, чому разом із розвалом СРСР припинив також існування так званий «блок соціалістичних країн». Назвіть основні політичні, економічні та соціальні проблеми внутрішнього розвитку Української держави останнього десятиліття, розкрийте природу їхнього походження й шляхи вирішення. Визначте зміст протиріч між Україною та Російською Федерацією, що привели наші відносини до збройного конфлікту 	4
9	<p align="center">Філософський підхід до аналізу культури. Культура і суспільство</p> <ol style="list-style-type: none"> У чому полягає багатовимірність культури? Дайте визначення культури. У чому виявляється єдність та відмінність національного та загальнолюдського в культурі? Назвіть основні функції культури, розкрийте їх сутність. Поясніть особливості гуманістичного характеру культури. Назвіть основні концепції культури, розкрийте їх сутність. Поясніть особливості культурологічних концепцій українських вчених. Висвітліть основні структурні елементи культури. Яку роль відіграє художня культура в розвитку духовності людини? 	2

	10. Висловіть свої міркування щодо впливу видів і жанрів мистецтва на мотивацію людської поведінки.	
10	<p align="center">Історія культури давнього населення України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть основні джерела вивчення культури стародавніх слов'ян. 2. Охарактеризуйте етапи розвитку старослов'янської культури. 3. Які особливості трипільської культури? 4. Назвіть характерні риси побуту східних слов'ян. 5. Які характерні риси міфології та релігійних вірувань східнослов'янських племен? 6. Що Ви знаєте про культуру скіфської доби? 7. Дайте характеристику Черняхівській культурі та її особливостям. 	2
11	<p align="center">Культура княжої доби: закладання основ української культури</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. З'ясуйте характерні риси культури слов'янських народів й зокрема – східних слов'ян. 2. Визначте перелік давньоруських пам'яток сакральної архітектури Києва, Чернігова та інших міст України. 3. Розкрийте зміст, а також з'ясуйте техніку виконання давньоруських мозаїк і фресок Софії Київської. 4. З'ясуйте зміст стосунків між церквою та державою у Київській Русі. Подумайте, яким чином ця традиція збереглася донині? 5. Ознайомтеся із існуючими теоріями започаткування української культурної самобутності. 	2
12	<p align="center">Історія української культури XIII - XIV ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть об'єктивні та суб'єктивні причини утворення Галицько-Волинського князівства. 2. Дайте характеристику літератури та освіти Галицько-Волинського князівства. 3. Які особливості архітектури, образотворчого мистецтва і художніх ремесел у Галицько-Волинському князівстві? 4. Яка специфіка соціально-політичної і культурної ситуації Галицько-Волинського князівства? 5. Назвіть характерні особливості літературного і видавничого процесу в українських землях за часів феодальної роздрібненості. 	2
13	<p align="center">Українська культура в боротьбі за самоствердження періоду втрати державності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. З'ясуйте, яким було місце України в культурно-політичній системі Великого князівства Литовського і Речі Посполитої. 2. Детальніше ознайомтеся з початками українського книгодрукування. 	2

	<p>3. Розкрийте роль церковних братств в процесі боротьби за збереження української культурної самобутності.</p> <p>4. Розкажіть про зміст полемічної літератури, назвіть найвидатніших українських полемістів.</p>	
14	<p align="center">Культура українського народу в часи Козаччини та Гетьманщини</p> <p>1. Розкрийте феномен козаччини як культурного явища на тлі європейського простору XVII ст.</p> <p>2. Розкажіть про роль Києво-Могилянської академії в історії культурного поступу України козацької доби.</p> <p>3. З'ясуйте, яким чином європейські ідеї епохи Просвітництва впливали на козацьку Україну.</p> <p>4. Розкрийте особливості стилю козацького бароко, в яких сферах культурного розвитку цей стиль відобразився найяскравіше?</p>	4
15	<p align="center">Українська культура періоду національного відродження XIX – початку XX ст.</p> <p>1. З'ясуйте, яким чином стилі класицизму й романтизму проявлялися в українській культурі XIX ст.</p> <p>2. Визначте, якими були загальні тенденції розвитку української культури у другій половині XIX ст.</p> <p>3. Розкрийте особливості творчості Івана Франка та його роль в суспільно-політичному житті Західної України.</p> <p>4. З'ясуйте вплив першої революції в Російській імперії 1905 р. на розвиток культури в Україні.</p>	4
16	<p align="center">Українська культура в умовах випробувань XX ст. та сучасності</p> <p>1. Визначте, чим були обумовлені поступки радянської влади щодо розвитку національних культур у СРСР; про що засвідчує проголошення у 1923 р. політики “коренізації”.</p> <p>2. Розкрийте зміст політики радянської влади в сфері культури з приєднанням Західної України до СРСР у 1939 р.</p> <p>3. З'ясуйте особливості поняття «соцреалізм» в культурі.</p> <p>4. Визначте напрямки розвитку української культури в умовах ідеологічного контролю періоду застою.</p> <p>5. Проаналізуйте й оцініть внесок діаспори в сучасну українську культуру.</p> <p>6. Визначте, якою є роль культурної складової у процесі європейської інтеграції сучасної України.</p>	4
	Разом	50

6.3. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань

1. Актуальність, предмет, завдання курсу “Історія та культура України”, його місце в системі гуманітарних наук.

2. Історія як наука. Предмет вивчення історії України. Становлення української історичної думки та історичної науки. Поняття "історіографія". Видатні історики України.

3. Періодизація історії України: радянська, народницька та загальноєвропейська концепції.

4. Поняття “культура”. Походження та зміст терміну “культура”.

5. Структура та функції культури. Культура та цивілізація.

6. Форми культури. Субкультура та контркультура.

7. Поняття і суть національної культури. Проблема самобутності культур.

8. Історичні умови та основні фактори культурного поступу українців.

9. Трипільська культура. Північне Причорномор'я в I тисячолітті до н.е. – на початку н.е.: грецькі колонії, кіммерійці, скіфи, сармати.

10. Державотворення у східних слов'ян, фактори обумовлення та наукові теорії пояснення цього процесу. Аргументи за і проти норманської теорії.

11. Давньослов'янські витоки формування української культури.

12. Язичницькі та християнські впливи у поступі української культури.

13. Держава Київська Русь (IX–XI ст.), державотворча діяльність князів.

14. Візантійські впливи в культурі України-Русі.

15. Причини роздроблення давньоруської держави. Поняття "вотчина". Монгольське нашествя.

16. Література та освіта Київської Русі.

17. Мистецтво і побут Київської Русі.

18. Правнича система русичів до і після прийняття християнства.

19. Гуманістичні мотиви в культурі Київської Русі та проблема їхньої спадкоємності.
20. Процес виникнення та утвердження Галицько-Волинської держави. Князь Данило Романович.
21. Галицько-Волинська держава періоду розквіту. Наступники князя Данила Романовича.
22. Значення Галицько-Волинської держави в історії України.
23. Захоплення українських земель іншими державами в середині XIV ст. (ВКЛ, Польщею, Молдавським князівством, Угорщиною). Татарські набіги в Україну XV-XVI ст.
24. Українські землі в складі ВКЛ і Польщі, порівняльна характеристика. Кревська унія.
25. Історичні умови розвитку української культури впродовж XIV – середини XVI ст.
26. Розвиток української культури в умовах підпорядкування Великому князівству Литовському.
27. Зміст другого Візантійського або Південнослов'янського впливу на українську культуру впродовж XIV – середини XVI ст.
28. Причини та умови підписання Люблінської унії. Викликані нею зміни в соціальному, духовному та економічному житті України.
29. Мотиви прийняття і наслідки Берестейської церковної унії. Братства. Роль православної церкви в національно-культурному житті українців.
30. Історичні умови розвитку української культури після Люблінської унії.
31. Берестейська церковна унія та її впливи на розвиток української культури.
32. Зміст та значення діяльності українських церковних братств наприкінці XVI – початку XVII ст.
33. Національно-культурна діяльність волинського князя Костянтина-Василя Острозького.

34. Українське козацтво, наукові теорії щодо проблеми походження та часу виникнення. Імена перших організаторів козацтва.
35. Запорозька Січ з часу виникнення до середини XVII ст.: внутрішній устрій, побут, військові походи. Імена перших кошових.
36. Три статуси козацтва, їх порівняльна характеристика. Зростання ролі козацтва в політичному та суспільному житті України з початку XVII ст. Народні повстання.
37. Соціально-культурні особливості життя козацького Запорожжя XVI – початку XVII ст.
38. Гетьман П.Сагайдачний як організатор козацької єдності. Його опікування українською православною церквою та школою.
39. Зміст ідей європейського Ренесансу й Реформації та їхній вплив на розвиток української культури.
40. Розвиток мови, літератури та книгодрукування в Україні наприкінці XVI – поч. XVII ст.
41. Полемічна література в Україні наприкінці XVI – початку XVII ст.
42. Стан освіти в Україні XVI – першої половини XVII ст.
43. Розвиток театрального мистецтва, музики та співу в Україні XVI-XVII ст.
44. Передумови та причини виникнення Національно-визвольної війни. Дипломатичні дії Б. Хмельницького в пошуках союзників.
45. Початок та перші результати військових дій в ході Національно-визвольної війни. Зборівський договір: причини та умови його підписання.
46. Військові та дипломатичні дії Козацького уряду в ході Національно-визвольної війни протягом 1649-1653 рр. Білоцерківський договір.
47. Гетьман Б. Хмельницький, його державотворча діяльність, дипломатичні здібності та військова майстерність. Роль Б.Хмельницького в історії України.
48. Союз з Московським царством, умови підписання та розбіжності в його трактуванні учасниками договору. Оцінка українсько-московських домовленостей в історіографії.

49. Перші наслідки союзного договору з Московським царством. "Потоп" Польщі та Віленське перемир'я. Зовнішня політика Б. Хмельницького у 1655-57 рр.

50. Гетьман І.Виговський, умови обрання, внутрішня та зовнішня політика. Гадацький договір. Бій під Конотопом.

7. Методи навчання

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань.

***В умовах змішаної та дистанційної моделей навчання, коли взаємодія з викладачем відбувається за допомогою застосунків Zoom чи Google Meet для відеоконференцій, освітньої платформи Moodle BNAU для виконання самостійних дослідницьких і підсумкових тестових завдань, файлообмінних соціальних мереж Telegram, Viber, інтерактивна складова навчання здобувачів вищої освіти доповнюється іншими застосунками для зворотного зв'язку: google-форми для опитувань, Google Classroom тощо

8. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль з предмету «Історія та культура України» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи здобувачів вищої освіти здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у формі тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється здобувачам вищої освіти у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності здобувачам вищої освіти здійснюється у формі заліку за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, виконання ІНДЗ та модульного контролю) і не

передбачає обов'язкової присутності студентів. Результати заліку оприлюднюються в журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

9. Засоби оцінювання результатів навчання

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність здобувача вищої освіти в дискусії, якість конспекту.

Оцінку на практичному занятті здобувач вищої освіти отримує за виконані зроблені доповіді, презентації, реферати, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є тести.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

11. Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Микола Лазарович. Ілюстрована історія та культура України: підручник. Тернопіль: Джура, 2022. - 616 с.

2. Микола Лазарович. Історія та культура України: підручник. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. - 731 с.

3. Передерій І.Г. Історія української культури: навч. посіб. для студентів усіх напрямів підготовки денної та заочної форм навчання - Полтава: ПолтНТУ, 2015. - 274 с.

4. Міносян А.С. Історія та культура України. Короткий конспект лекцій для студентів усіх спеціальностей та форм навчання – Х. : ХДУХТ, 2015. – 187с.

5. Дедурін Г.Г. Історія та культура України: навчальний посібник – Харків: ХНУВС, 2017. – 108 с.

6. Костилева С.О. Історія української культури: курс лекцій – Київ.: НТУУ «КПІ», 2010. - 317с.

7. Культурологія: теорія та історія культури : навч. посіб. Київ. : Центр навч. літератури, 2010. - 170 с.

8. Шейко В.М. Історія української культури: навч. посіб. Київ.: Кондор, 2010. - 360 с.

9. Бойко О.Д. Історія України – К.: «Альма Матер» 2018

10. http://ebk.net.ua/Book/cultural_science/zakovich_kulturologiya/zmist.htm

11. <http://uchebnikfree.com/page/istkulturi/ist/ist-7--idz-ax237.html>

12. <http://nkckhust.dyndns.org/elibrary/library/books/40436/maket.pdf>

13. <http://textbooks.net.ua/content/category/44/66/50/>

Додаткова

14. Виткалов В. Українська культура в добу глобалізації. Лекції. Київ : Вища шк., 2010. 463 с.